

אבל בלא תיקרה ומעזיבה, לא היה קאי. אין הוא יכול לעמוד בגובה שכזה.

ולכן, במקדש שני, שלא היה הכותל מגיע לתיקרה בגובה שלשים אמה, לא יכל לעמוד.⁽³⁶⁾

אך חוזרת הגמרא ושואלת:

וליעביד מה דאפשר, שיעשו מה שאפשר, כמה אמות גובה [פחות משלושים] שיכולים לעמוד בלי תיקרה, בבנין. וליעביד אידך ויעשו את השאר, בפרוכת!

אמר אביי: גמירי, קבלה היתה בידם כיצד לבנות את האמה טרקסין: אי כולהו, או הכל בבנין. אי כולהו בפרוכת.

והטעם לכך: **אי כולהו בבנין, לפי**

שנים. ואילו הבית השני היה קיים ארבע מאות ועשרים.

ועל מחלוקת זו אומרת הגמרא למסקנא: **ואיתא להא ואיתא להא.** ויש זה וגם זה. כלומר, הבית השני היה גדול מן הראשון גם בגובה וגם בשנים.⁽³⁴⁾

וממשיכה הגמרא לדון בענין האמה טרקסין בבית שני:

מדוע עשו פרוכת בלבד? וניעבדו תלתין אמין בבנין, שיעשו שלשים אמות בבנין של כותל, ואידך, ובשאר הגובה, ניעביד יעשו שם פרוכת!

ומבאר הגמרא: **כי קאי תלתין אמהתא נמי, גם כשעומד בשלושים אמה, אנב תיקרה ומעזיבה שעל גבו, הוה קאי.** הוא עומד.⁽³⁵⁾

34. ולכאורה יש להעיר, מדוע מכנה הפסוק את הבית השני "אחרון", והרי עוד יבנה בית מקדש שלישי בב"א, ואם כן השני אינו אחרון. ובחתם סופר מביא על כך את דברי התוספות

יום טוב, ש"אחרון" היינו אחרי הראשון, ואין בהכרח שאין עוד אחריו. ומציין התוס' יו"ט דוגמא מלשון הפסוק בפרשת וישלח "ואת לאה וילדיה אחרונים ואת יוסף ואת רחל אחרונים", אשר בו רואים שאחרונים היינו הבאים אחר כך, ולא דוקא אחרונים ממש.

35. כובד התיקרה ושיככת טיט עבה המונחת עליו [הנקראת מעזיבה], מונחים על הכותל מלמעלה, והיו מונעים ממנו מלנטות לצדדים.

36. בתוספות הרא"ש [המוכא בשטיה מקובצת] מקשה, מדוע לא עשו הכותל בבית שני רחב, כדי שיוכל לעמוד אפילו בגובה של מאה אמות, ויאריכו את מידות הבית כפי הצורך? ותירץ, שמאחר ונאמר בפסוק "הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל". נלמד מזה, שאין להוסיף ולשנות את מידות הבית כלל מעבר למה שנצטוו. אולם לענין הגובה יכלו להוסיף כל שנדרש מכח הפסוק "גדול יהיה כבוד וכו'".

34. ולכאורה יש להעיר, מדוע מכנה הפסוק את הבית השני "אחרון", והרי עוד יבנה בית מקדש שלישי בב"א, ואם כן השני אינו אחרון. ובחתם סופר מביא על כך את דברי התוספות

יום טוב, ש"אחרון" היינו אחרי הראשון, ואין בהכרח שאין עוד אחריו. ומציין התוס' יו"ט דוגמא מלשון הפסוק בפרשת וישלח "ואת לאה וילדיה אחרונים ואת יוסף ואת רחל אחרונים", אשר בו רואים שאחרונים היינו הבאים אחר כך, ולא דוקא אחרונים ממש.

35. כובד התיקרה ושיככת טיט עבה המונחת עליו [הנקראת מעזיבה], מונחים על הכותל מלמעלה, והיו מונעים ממנו מלנטות לצדדים.

36. בתוספות הרא"ש [המוכא בשטיה מקובצת] מקשה, מדוע לא עשו הכותל בבית שני רחב, כדי שיוכל לעמוד אפילו בגובה של מאה אמות, ויאריכו את מידות הבית כפי הצורך? ותירץ, שמאחר ונאמר בפסוק "הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל". נלמד מזה, שאין להוסיף ולשנות את מידות הבית כלל מעבר למה שנצטוו. אולם לענין הגובה יכלו להוסיף כל שנדרש מכח הפסוק "גדול יהיה כבוד וכו'".